

3.2 EKSISTENTIAALILAUSE eli PAIKKALAUSE

3.2.1 MERKITYS

Eksistentiaalilauseen tarkoitus on kertoa olemassaolosta, yleensä jossakin paikassa. Englannin kielessä tälle on vakiintunut *There are/is* -rakenne.

Lattialla on muurahaisia.

Lattialle tulee muurahaisia.

Suomessa on paljon järviä.

Suomessa ei ole kuningasta.

Suomeen ei tule kuningasta.

Kupissa on vielä kahvia.

Kaapissa on kumisaappaat.

Tampereella on Suomen vanhin MacDonaldis.

Tampereelle tulee McDonalds.

3.2.2 RAKENNE

Eksistentiaalilauseen rakenne on: Paikka (missä?) + *olla* + substantiivilauseke (*noun phrase*).

- Paikkalauseke pysyy aina samanlaisena, missä- tai millä-muodossa.
- Verbi on aina yksikön 3. persoonan muodossa: *on, oli, ei ole, olisi voinut olla, pitäisi olla, tulee...*

3.2.3 EKSISTENTIAALILAUSEEN SIJAVAIHTELU

Eksistentiaalilauseessa sijavaihtelua aiheuttaa kieltö ja jaollisuus. Se on siis samanlainen kuin omistuslause (3.1).

Suomessa on kuningas.

Suomessa ei ole kuningasta. (kieltö)

Puussa on yksi omena.

Puussa on omenoita. (jaollisuus)

Puuhun tuli yksi omena.

Puuhun tuli omenoita.

Sijavaihtelusäännöt pysyvät samoina, vaikka verbin muoto vaihtelee.

Suomessa voisi olla kuningas.

Suomessa ei voi olla kuningasta.

Suomessa pitäisi olla kuningas.

Suomessa ei pitäisi olla kuningasta.

Suomessa olisi hyvä olla kuningas.

Suomessa ei olisi hyvä olla kuningasta.

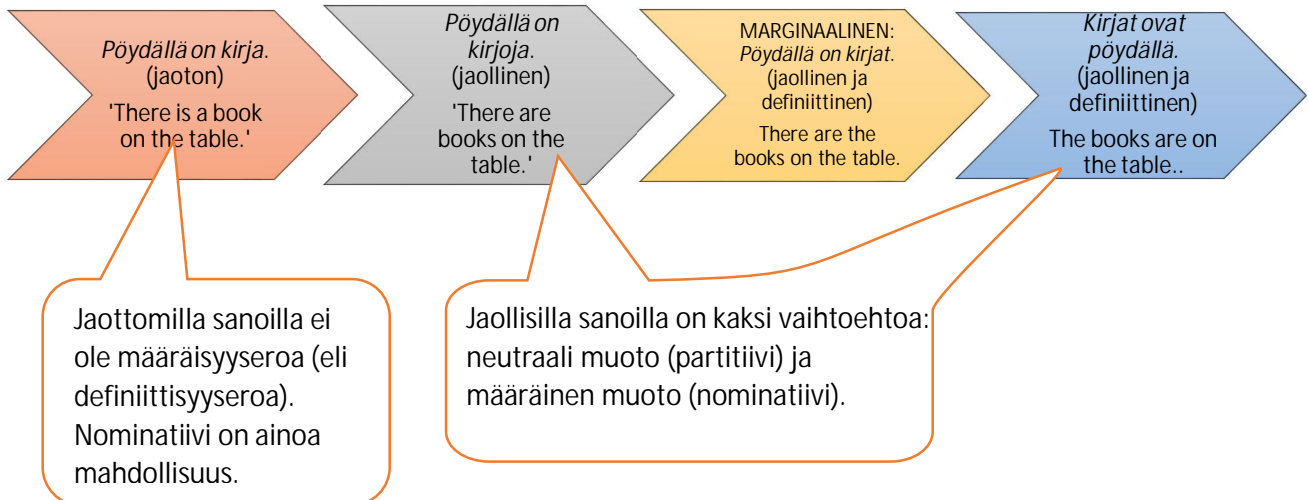
3.2.4 JAOLLISUUS JA DEFINIITTISYYS – KUN PUHUTAANKIN TIETYISTÄ KIRJOISTA

Jaollisten sanojen kohdalla voi olla myös epämääräisyys- ja definiittisyysvaihtelua.

Eksistentiaalilauseessa jaollisilla sanoilla partitiivi on neutraali, voisi sanoa jopa perusmuoto. Siksi on neutraalia sanoa *Pöydällä on kirjoja*. Sitten jos halutaan puhua erityisesti joistain tietyistä kirjoista,

käytetäänkin nominatiivia *Pöydällä on kirjat*. Tässä kuitenkin yleensä silloin käännetään sanajärjestys toisin päin: *Kirjat ovat pöydällä*, jolloin siirrytään pois eksistentiaalilauseeseen kaavasta. Silloin myös sijavaihtelu loppuu. Kirjat ovat pöydällä -lauseessa kielto ei vaikuta: Kirjat eivät ole pöydällä.

Kuvio. Jaoton ja jaollinen sana myönteisessä eksistentiaalilauseessa.

Samoin kuin omistuslauseessa tai ehkä vielä enemmän, definiittinen versio *Pöydällä on kirjat*, on harvinainen, tai jopa marginaalinen. Sanajärjestys kääntyy helposti toisin päin, ja tuloksena on tavallinen kopulalause *Kirjat ovat pöydällä*.

3.2.5 Muut eksistentiaaliset verbit

Olla-verbin lisäksi myös JOUKKO MUITA EKSISTENTIAALISIA VERBEJÄ käyttäytyy eksistentiaalilauseen tavalla. Tällaisia ovat *olla*- ja *tulla*-verbien lisäksi esimerkiksi *löytyä*, *näkyä*, *kuulua*, *jäädä*, *tapahtua* ja *muodostua* ja muutama muu.

- *Rikos jää mysteeriksi, koska **syylistä** ei ole löytynyt.* (Vrt. **Syylinen** on löytynyt.)
- *Ongelma on tiedetty jo kauan mutta valitettavasti **muutosta** ei ole tapahtunut.* (**Muutos** on tapahtunut nopeasti.)
- *Pelaajien ryhmästä ei koskaan muodostunut kunnon **joukkuetta**.* (Ryhmästä muodostui **hieno joukkue**.)
- *On niin pilvistä, että **kuuta** ei näy.* (Taivaalla näkyy **kuu**.)
- *Kynä on rikki, siitä ei kuulu enää **naksahdusta**.* (Kun painat kynän pästä, siitä kuuluu **naksahdus**.)

Monissa muissakin verbeissä kielto vaikuttaa sijamuotoon, silloin kun se on totaalinen. Yleensä silloin käytetään vahvistussanaa *yhtään*, *ketään* tai *mitään*, jotka ovat partitiivimuotoisia (vertaa nominatiivimuotoisiin *kukaan* ja *mikään*).

- o *Suomeen saapuu ensi kesänä paljon turisteja.* KIELTO: *Suomeen ei saapunut tänä kesänä **yhtään turistia**.*
- o *Suomessa syntyy poikkeuksellisen vähän vauvoja.* KIELTO: *Luhangalla ei syntynyt koko vuonna **yhtään vauvaa**.*

- *Katolla istuu työmiehiä.* KIELTO: *Katolla ei istu ketään.*
- *Ikkunasta näkyy metsää.* KIELTO: *Ikkunasta ei näy mitään.*

Vertaa kieltoon, joka ei ole totaalinen eikä eksistentiaalinen: *Katolla ei istu enää se poika, jonka näin siellä aamulla.*

Tällainen totaalinen ja eksistentiaalinen kierto tarkoittaa, että ei ole mitään, kaikki on poissa, on tyhjää.